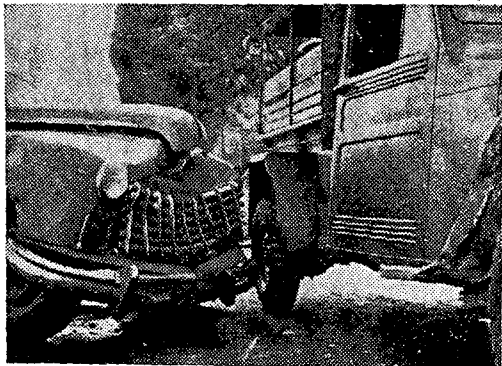

וידויו של קטלון

כיון שהזמנתי — כקורא נאמן של „מערכות“ — ע"י אל"ם ד"ר מאיר זוהר להשתתף בהרחוריו על תאונות בדרכים ואף להעלות זאת על הכתב. הריני מביא בזה קצת מהגיגי על הנושא.

מתוך נסיוני האישי נוטל אני לעצמי את הזכות המוסרית לחלוק על דבריו של אל"ם ד"ר זוהר, ואף להציע הצעות שונות

ומהפכניות משלו. אין בדעתי להסתיר דבר, מטוב ועד רע, ועל-כן חייב אני „להתודות“ תחילה כי שותף אני לבעיית התאונות לא מתוך מחקר עיוני אלא מתוך מנע יום יומי. את הכרותי הראשונה עם ההגה (האמיתי) עשיתי כבר בניל 14, ומאז נהגתי בקביעות עד אשר קיבלתי את רשיון הנהיגה. נמעתי בכל המהירויות האפשריות, הייתי עד-ראיה לתאונות רבות, אך עם זאת מדגיש אני כי מעולם לא הייתי אני עצמי מעורב בתאונה, ולו גם הקטנה ביותר. המסקנות אשר אני רושם אותן בסוף מאמר זה הן שעמדו לי ומנעוני מתאונות בדרכים.

אך לפני-כן סיפור-מעשה קצר:

כביש קסטינה — אשקלון המה מאלפי כלי-רכב שהסיעו המונים דרומה. כולם נהרו אותו יום אל ה„אטרקציה הגדולה“ — מפגן הצנחנים.

אני נמצאתי אותה שעה בקרבה של משאית מלאה חיילים שהיתה נהוגה בידי חייל מהימן ונהג מעולה. לפתע חשתי טעמה של מחלת ים. המכונית החלה גולשת אל צדי הכביש ועוברת לתוך השדה שלצדו. הצלחתי להציץ מבעד לחלון ולעיני נתגלה מחזה שלתארו בדיק צריך כשרון רב. אנסה לעשות זאת בפשטות: לנגדו נסעה מכונית, אשר לאחר מכן נתגלתה כאמבולנס צבאי. הספקתי עוד לראותה נוסעת במשך מספר שניות במקביל למכונית אחרת ובכיוון „נגחני“ כלפי המשאית שלנו. לפתע החלה „שוחה“ על הכביש עד שנטתה על צידה והתהפכה בצורה אצילית כשחרטומה הג על דופנו ב־180 מעלות לכיוון ממנו בא. הבינו ודאי מה- טעם מצא נהגנו — תבוא עליו הברכה! — להטות את מכוניתו אל מעבר לכביש — שכן, הודות לכך, איפשר לאמבולנס להתהפך בנחת מבלי לשרוט או אף לגנוח את המשאית.

בזינוק קל נמצאנו ליד האמבולנס ההפוך, כשאזונינו כרויות לשמוע קולות של פצועים שיבקעו מתוכה. פתחנו את הדלת ובתוך סכך הברזלים שבקונסטרוקציה הפנימית גילינו חילת. היא יושבה מתרישה, ואנו הבינו שהתקרית זעזעה אותה במקצת. ביקשנו ברוב אדיבות להואיל ולצאת, אך רק לאהר שידולים ומאמצים רבים הצלחנו להוציאה משם. המסכנה סבלה מכאב גב וההתכופות קשתה עליה.

ראיתי את הנהג מגיח מתוך תאו בכוחות עצמו, והייתי עד לדרמה נוגעת ללב. הנהג התישב מנגד למכוניתו הקורסת שפלטה מיני שמנים ונוזלים אחרים, הליט סניו בין כפות הידיים והחל ממרר בבכי. החיילת, זו שחילצנוה זה עתה במאמצים רבים, ניגשה אל החיילהנהג וברוך אמהי נטלה את ראשו בין ידיה, כשהיא, החולה, מנחמת ומעודדת אותו.

אף כי שעתי היתה דחוקה, כי לא רציתי להחמיץ את המפגן על צניחותיו התופשיות גמתי אומר לתהות על כל אשר אירע כאן, כי מי יודע, שמה אפיק בדרך זו גם קצת תועלת?
קראתי לחילת לצד הדרך ושאלתי:
"את משרתת אתו באותה יתידה?"
"כן, אני שם אחות והוא משמש נהג אמבולנס."
"כלום זכה ידוך לנהוג באמבולנס משום שנחשב לנהג מוכשר במיוחד?"
"אינני חושבת שעמדה לו איזו זכות מיוחדת. פשוט קיבל את התפקיד. עד כמה שאני יודעת, לא אירעה לו עדיין שום תאונה."

"ההפתיה אותך מעט, בעת שנסעת אתו, המהירות המופרזת?"
"לא נורא, בדרך כלל גוסס הוא מהר מאוד. כשמעירים לו עליך נוהג הוא לפסוק נמרצות: מה זה, אמבולנס או לא אמבולנס?"
עזבתי ופניתי לנהג, שבינתיים נרגע במקצת.
"מאימתי אתה נהג?"
"תצי שנה בערך."
"ידעת לנהוג לפני התגייסותך לצבא או שלמדת לנהוג רק בתור חייל?"
"זמן קצר לאחר סיום הסירוונות יצאתי לקורס נהגות. לפניכן לא היה לי מושג בנהיגה."
"הקרתה לך לפני כן איזו תאונה?"
"לא! אף פעם לא, זוהי הפעם הראשונה בחיי שקורה לי דבר כזה. אני מעולם לא חשבתי שאהיה מעורב בתאונת-דרכים."
"וכשנסעת מהר ורצית לעקוף את המכונית שלפניך, וכי לא הרגשת כי מאבד אתה את השליטה על המכונית?"

"אני זוכר שרציתי לעקוף והכביש היה פתוח, נתתי "ספיד" ונסעתי על ידו. פתאום גם היא נתן "ספיד" והוציא יד, ואז ראיתי את המשאית ממול. נתתי קצת "ברקס" ופתאום התחלתי לשתות על הכביש וההגה היה לי כמו המאה ביד. המכונית הלכה ימינה ושמאלה ואינני יודע איר, פתאום התהפכנו."
שאלה אחרונה: "שמעני, אינני מהמשטרה הצבאית, אבל אני סקרן לדעת באיזו מהירות בערך נסעת?"
לאחר שהרהר רגע, אמר: "כשהשגתי, הייתי בערך על שמונים."
בפקודות שגרה של יחידת חר"פ אי-שם הופיעה הודעה בנו הלשון:
"נהג פלוני שהועמד לדין על נהיגה רשלנית נמצא אשם ונידון ל-35 ימי מחבוש."
בזאת נסתים תהליך קצר של עברייך הבא על ענשו. ואני שואל אתכם בכנות, האמנם הנהג אשם?
עד כאן תאור המעשה. ועתה הבה וננתח את הבעיה באופן האובייקטיבי ביותר.

על נהגים מסוג אחר במקצת...

או גרוע מזה — בגובה של מטרים ספורים, עליך להיות בקיא ומהיר-הגבה.

"כלומר — סיכמתי דבריו — אתה מתכוון לכך שיש צורך במקדם בטחוני השקול כנגד הסכנות העלולות לקרות באויר?"
"כן, זהו בדיוק" — עניני.

אם כך, רבותי, דומני שיש צידוק למבחני אינר טלינגציה, מבחנים פסיכוטכניים, השכלה כללית, כושר גופני מעולה, — הכולל כושר-הגבה מהירה, יכולת התרכזות ומעבר מנושא לנושא, כושר טכני ועוד, שהם רק חלק מכל אשר נדרש מטייס. כל זאת לפני הקורס — ושבמשך הקורס מקבלים לא פעם "כנפים" לפני סיומו — הריהו סוד גלוי.

מפקד בכיר וחשוב אמר פעם לאחר שהוסמך וקיבל רשיון-טיס אורחי: "אלמלא נחיתות והמראות משעממת הטיסה כנהיגת קרוץ של חשמלית."
ואני בסקרנותי שאלתי מדריך-טיס: "אם אמנם כך הדברים (ואין הכוונה למטוסי סילון מהירים) למה כל הצרמוניות והסינון הקפדני שחל אפילו על טייסי "הקלה" או גם טייס פרטי?"
הסברו היה פשוט בתכלית: "באויר עלולות כל מיני הפתעות להתעורר, כגון: בעיות אטמוספירות, שא-לות ניווט והתמצאות, וגרוע מכל: המטוס עצמו; מנוע מתקלקל, אין די דלק, הגאים נתפסים או חלק נקרע. וכאשר קורה הדבר בגובה של כמה אלפי רגל,

בסערת הרוק-נרול — והמכוניות

נפל בגורלנו להיולד ולחיות בדור המדע והטכניקה של המאה ה-20. העולם קטן והולך, כביכול, מיום ליום, עד כי נתעורר הצורך להמריא מעט אל החלל. ובימינו אלה "כל אדם הגון" מרשה לעצמו להתחזק מכונית יפה ומהירה, כלום עובדה זו יש בה להפחית מהצורך בכוסר מיוחד ובלימוד ממושך בנהיגה?

מענין יהיה לשמוע את נימוקיו של הטוען כי כדי לנהוג אמבולנס נושא פצועים, או משאית ובה 20 חיילים ויותר, או כל רכב אחר בכביש בעל רוחב של שתי מכוניות ורווח של "שיבר" ביניהן, אין כלל צורך בתכונות מיוחדות, או כי בכביש רטוב, או בלילה בכביש דו-סטרי הומה מכוניות, כשהסנוור — גם של האורות הנמוכים — הוא חזק ביותר, אין צורך בדיעה מופלגת בנהיגה? ואם כך הוא, כיצד תוסבר העובדה שנהג לעולם אינו נבחן בנהיגת-לילה למשל? והאמנם די לבוחן לעשות "סיבוב" עם הנבחן בתוך עיר, אשר המהירות בתוכה ממילא מוגבלת? ושמא יש מי שסבור כי נהג, ככל אשר יהיה מסוגל למעט במחשבה כן ייטיב להתרכו בנהיגה? נכון, נהגות בעיקרה הנה פעולה מוטורית של תפעול ואינרטינגטיביות. אך האמנם ניתן ב-30 יום לרכוש כושר אינסטינקטיבי זה במידה מספקת? אני סבור כי לא. לא בחודש, ולא בחודשים אחדים.

יאמרו נא בטובם אנשי החי"ר "קטני האמונה" — כמה זמן נדרש כדי לאמן חייל עד אשר ניתן לקוות כי בבואו תחת אש לא "יאבד את מכנסיו" אלא ינהג בתבונה? והלא שני הדברים — נהיגה וקרב — שאלה של חיים ומות הם!

קורא יקר, המתן נא ביחידתך למחזור הבא של החוזרים מ"קורס" נהגות בן שבועיים ואז — ראשית ראה מי ומי הבאים, ולאחר מכן עקוב-נא אחר הישגיהם. ואנא, אל תתפעל מכך שבשלב הראשון אין כל תאונות, שכן הם עדיין בגדר "אפרוחים", הקורקבן מרטיט בהם, והנסיעה בשבילים היא עדיין בגדר הרפתקה שנוקטים בה זהירות. אין פלא בדבר. אולם שים לב כיצד, לאחר תקופה קצרה, הם גאים בהיותם "שולטים" בבהמה הגדולה ששמה מכונית, מבלי לדרוש עת באורח יסודי את מגבלותיה הטכניות. כגון: מרכז הכובד ושווי משקל, או פעולת ההגאים, המעצורים וכד'. כי הרי אין די בפרורי-הידיעה שהם מקבלים

על קצה המזלג מן המורה לנהגות. הכוונה היא לידיעה טכנית ותיאורטית מובהקת, ומעל לכל — לנסיונות רבים של נהיגה בתנאים שונים, את אלה אין פשוט אפשרות טכנית להנחיל לאדם בפרק זמן קצר כומנו של קורס הנהגות, ועל אחת כמה וכמה כשאין מיון וסיווג המועמדים על פי תכונות הנדרשות לנהג (הכושר להבחין בצבעים, או הצהרה כי לא חלה במחלה אנושה או אינו סובל כאבי-ראש, עדיין אין בה כדי להבטיח רמת נהג מתאימה).

טענותיו של אל"מ ד"ר זוהר ברובן מאלפות הן, ובודאי מוסקות מתוך נסיון משפטי רב. ואף על פי כן אינני יכול שלא לתהות על גירסתו באשר להחזקת חיילים באופן תמידי במחנות. האם לא יהיה זה אבסורד ומשגה חינוכי במדינה ששטחה 21,000 קמ"ר להחזיק חיילים תקופות ארוכות במחנות? שעה שביתם נמצא במרחק של שעתיים נסיעה משם. זאת ועוד: הפנורנא תשומת לבכם לעובדה שלא רק חיילי צה"ל מעורבים בתאונות דרכים גם אזרחים שלווים, השוכנים קבע בבתיהם, מתברר כים" מפעם בפעם בתאונה, למרות שגילם הממוצע עולה לרוב על 18 שנה.

ולפרשת הנסיעות "לעבודה", או לבילוי אחר יום יגיעה ואימונים, שכותב הרשימה תולה בהן את האשמה בתאונות: — הרי מובן כי אלו הן תפקידיו של הרכב הקטן (והמהיר), ואשר לנסיעות פרטיות, הללן אינן קיימות (וזאת דוקא לברכתו של המשטר אשר הוא כה מציע להחליפו). אם כך — מה חידש ביחוס הגורמים לתאונות?

ו ל ס י כ ו ם

במקום להשקיע סכומים עצומים בהחלפת מש"טרו של צה"ל ובכניית קסרקטינים שיתאימו להצעת אל"מ זוהר, ובהחזקת כך וכך חיילים במחנות באור-פן קבוע — (ויישאל כאן: ומה יהיה על קציני צבא-הקבע, אשר בעייתם עשויה להפריך את כל ההצעה המהפכנית) — מוטב היה להשקיעם במיון ובאי-מון נהגים במשך תקופות ארוכות הרבה יותר. ע"י כך תיהפך הנהיגה למקצוע מכובד — אמנם לא כזה של הטייס — אך למקצוע הדרוש מבעליו אינרטינגטיביות מינימלית וכשרים כפי שציינתי לעיל. ואז גם נזכה לנהגים אשר בקיאותם המקצועית תאזן את בטחונם המופרז ותסיסת גילם הצעיר, בלעדי זאת אינני סבור כי כל עונש שהוא יבלום את המשך פעולתו של מלאך-המות בדרכים.